

IN MEMORIAM

Prof. Dr. FLORESTAN DE CASA AGUILAR

92

Le souvenir est un cimetière
Où les morts restent debout!

Door de tandheelkundige gelederen van de geheele wereld is een geweldige schok gegaan bij het vernemen van de droeve tijding, dat op 28 November j.l. *Aguilar* plotseling is overleden.

Zeker, men wist dat zijn gezondheidstoestand de laatste jaren sterk was achteruitgegaan, maar juist in den allerlaatsten tijd kwamen er uit Madrid weer gunstige berichten en wij hoopten hem weer hersteld in ons midden te zien.

Het heeft helaas niet mogen zijn en de tandheelkunde verliest in hem niet alleen haar meest representatieve figuur, maar een persoonlijkheid zooals er in de professie vóór hem geen is geweest — zelfs *Thomas Evans* niet — en zooals er vermoedelijk na hem geen meer komen zal!

Geboren in 1872 te Havanna (Cuba), studeert hij te Philadelphia tandheelkunde, gaat dan naar Spanje en behaalt achtereenvolgens het Spaansche tandarts- en artsdiploma.

Reeds zeer jong ontwikkelt hij de capaciteiten en kwaliteiten die hem later tot zoo groote hoogte zullen voeren. In 1900 op het Congres te Parijs behoort hij met *Godon*, *Miller*, *Brophy* en *Kirk* tot de oprichters van de Fédération Dentaire Internationale.

In 1896, 24 jaar oud, roept hij een vergadering bijeen om te komen tot een tandheelkundige opleiding in Spanje.

In 1900 komt deze tot stand, hij wordt de leider, de directeur

van het Tandheekkundig Instituut, hij sticht een tandheekkundig tijdschrift „La Odontologia”, waarvan hij al die jaren de hoofdredacteur blijft.

Zijn publicaties zijn talloos en belangrijk, er is geen gebied dat hij niet bestrijkt, hij maakt door vertalingen zijn landgenooten bekend met het beste en nieuwste wat in het buitenland verschijnt en verwerft zich een particuliere praktijk, die haar wedergade in Europa niet heeft.

Geroepen aan het Spaansche hof, wordt hij er dermate gewaardeerd, dat de Moeder van den jongen Koning hem als raadsman beschouwt ook in andere dan tandheekkundige belangen, de jeugdige vorst zelf vat voor hem een genegenheid op, die later een levenslange vriendschap wordt; hij wordt geroepen aan het hof te Weenen en te München; reeds jong neemt hij — ook maatschappelijk — een zeer aanzienlijke positie in.

Hij blijft daarbij de joviale, voor allen toegankelijke kameeraad; als *Bruske* ruim dertig geleden, in dit Tijdschrift een verslag geeft van een 16-tal bladzijden (Xe Jaargang, Afl. 4) van het Internationaal Geneeskundig Congres van 1903 te Madrid, lezen wij (blz. 288):

„Een waarlijk gunstige uitzondering op deze algemeene „wanorde, maakte inderdaad de afdeling Odontologie en Stomatologie, onder de door ons allen gewaardeerde leiding van „den alom tegenwoordigen Secretaris *Dr. Florestan Aguilar*. „En het wordt ook algemeen erkend, dat deze afdeling, die ook 't talrijkst vertegenwoordigd was, en zeer druk bezocht, „'t beste was geslaagd in vergelijking met de overigen. Collega „*Aguilar* bewees een uitstekend leider en organisator te zijn, „altijd bereid ieder, die door de slechte algemeene regeling „in het nauw was geraakt, aan de hand van zijn beduidenden „invloed, met raad en daad bij te staan. Hij leidde de wetenschappelijke verhandelingen, waaraan hij zelf een groot aandeel had, met ware toewijding. Bovendien regelde hij elk „feest of plechtigheid der sectie, met onberispelijke orde.”

En dit verslag eindigt:

„Mijn slotwoord echter moet zijn, een woord van lof voor

„de leiders van de afdeeling Odontologie en Stomatologie, in „het bijzonder voor onzen wakkeren collega, den Secretaris „dier sectie, *Dr. Florestan Aguilar.*”

Wanneer dit getuigenis in 1903 wordt afgelegd van den nauwelijks dertigjarige, is het geen wonder, dat met het stijgen der jaren en der ervaring, zijn invloed, nationaal en internationaal steeds toeneemt.

In zijn land is hij de onbetwiste leider, organisator en initiatiefnemer op ieder gebied der tandheelkunde, in het buitenland leert men hem snel waardeeren als onvermoeid en intelligent werker, als kranig organisator en als een bij uitstek gewaardeerd mensch!

Er is geen land dat hij niet bezoekt en waar hij geen vrienden heeft, geen internationale vergadering of hij is aanwezig en neemt een werkzaam aandeel aan voordrachten en discussies.

Sinds de oprichting is hij Bestuurslid van de F. D. I., achtereenvolgens adjunct-secretaris, penningmeester, secretaris, voorzitter, eere-voorzitter en tot in 1933 zijn gezondheidstoestand hem dit belet, heeft hij alle algemeene en alle Bestuursvergaderingen bijgewoond.

In zijn eigen land is hij lid of eere lid van alle organisaties op tandheelkundig en geneeskundig gebied, verder eere lid van de American Dental Association, van de British Dental Association, van de Zentral Verein Deutscher Zahnärzte, van de Société Odontologique de France, van de tandheelkundige organisaties in Japan, Ecuador, Filippijnen, Mexico, Peru, Portugal, Roemenië, Zweden, Uruguay en Venezuela.

Voor zijn gezamenlijke onderscheidingen is op één borst geen plaats:

Commandeur in de Orde van Alfons XII, Grootkruis in de Orde van Isabella la Católica, Ridder in de Orde van Carlos III, Grootkruis Orde Alfons XII, achtereenvolgens Ridder, Officier en Commandeur in het Legioen van Eer, Commandeur in de Orde van Frans Jozef van Oostenrijk, Commandeur in de Orde van Medgidi (Turkije), Ridder in de Orde pour la Mérite (Frankrijk), Commandeur in de Orde van Santiago y

la Espada (Portugal), Grootkruis van de Orde de la Corona (Italië), Grootkruis van de Orde van Finlay (Cuba), benevens een aantal Roode Kruis onderscheidingen in Spanje, Duitschland, Cuba, etc.

Doctor honoris causa van de Universiteiten van Philadelphia, Chicago en Los Angeles.

Houder van de Millerprijs van de Fédération Dentaire Internationale.

Als na de Russische revolutie, de economische instorting volgt en de Russische collega's, van alles beroofd en overgeleverd aan den hongersnood, een beroep doen op de F. D. I., is het *Aguilar* die zich wendt tot de tandartsen van alle landen. Hij bereist Noord-Amerika en weet een zeer aanzienlijk bedrag tot steun bijeen te brengen.

Met zijn hem altijd vergezellende, intelligente en bij uitstek beminnelijke echtgenote — zijn onmisbare steun — begeeft hij zich dan naar Rusland; bezoekt onder de grootste moeilijkheden en ontberingen de meest veraf gelegen plaatsen en brengt den collega's waaraan zij het meest behoefte hebben, een nieuw instrumentarium om hun werk te kunnen voortzetten en in hun levensonderhoud te kunnen voorzien.

De persoonlijke vriendschap en waardeering van zijn vorst geeft hem in eigen land een ongeëvenaarde positie, in de tandheelkunde is zijn wil wet! Hij is verder de secretaris van de Medische faculteit en als bij het 25-jarig regeeringsjubileum van Alfons XIII, de koning het bijeengebrachte geld bestemt voor een Universiteitstad in Madrid, wordt *Aguilar* de Secretaris en daarmee de stuwkracht van deze Stichting.

Uit naam van den Koning bereist hij verschillende malen Noord- en Zuid-Amerika en zamelt voor het goede doel fantastische bedragen in.

Het schitterende complex van gebouwen, dat te Madrid thans de bewondering van de wereld wekt, is voor een niet gering gedeelte zijn schepping!

Zijn verdiensten worden opnieuw erkend door zijn verheffing in den adelstand.

Zijn prachtige en smaakvolle woning is een verzamelplaats, niet alleen voor de Society van Madrid, maar ook voor zijn vele internationale vrienden.

Als in 1922 de F. D. I. te Madrid vergadert, is zijn gastvrije huis het hoofdkwartier der buitenlanders en er is wel niemand van de toen aanwezigen, die daaraan niet de prettigste herinneringen heeft behouden.

En zoo is dan de levensloop van dezen man één aaneenschakeling van successen en eerbewijzen; macht, geld en aanzien — het ligt alles aan zijn voeten.

Totdat in 1931 de toestanden in Spanje zich wijzigen; de revolutie breekt baan en de Koning verlaat het land, in de hoop zoodoende een burgeroorlog te kunnen vermijden.

Thans laat *Aguilar* zich van zijn beste zijde kennen. Zooals eens *Evans* in 1870, keizerin Eugenie in zijn eigen rijtuig uit het revolutionaire Parijs geleidde om haar in Engeland in veiligheid te brengen, zoo bracht thans *Aguilar* zijn koningin uit het woelige Spanje naar Parijs en stelt zich daar ter beschikking van het koningspaar. Op uitdrukkelijk verzoek echter van den vorst, keert hij naar Madrid terug en hervat zijn werkzaamheden.

Maar hoe is alles veranderd. Als overtuigd monarchist is hij gehaat en verdacht, men ontslaat hem als Directeur, als Secretaris van de faculteit en van de Universiteitsstad, men doet huiszoeking en bedreigt zijn vrijheid, vindt echter niets bezwarends en vermoedelijk ook door den invloed van vrienden-republikeinen, blijft hij persoonlijk ongemoeid.

In 1931 zien wij hem te Parijs en schrikken! De slag was groot, hij is sterk verouderd en terneergeslagen, zijn gezondheid heeft kennelijk door de emoties geleden. In Februari 1932 komt hij nog naar Den Haag voor een bestuursvergadering van de F.D.I. — hij heeft immers nooit ontbroken! — en weer constateeren wij achteruitgang. In Augustus is hij in Zürich op de F. D. I.-vergadering, klaagt thans over zijn oogen en daar blijkt dat hij aan staar lijdt. Eén oog wordt geopereerd. Tenzelfder tijd wordt in Spanje een monarchistisch complot ont-

dekt. Vele zijner vrienden worden gevankelijk naar Afrika gezonden, hij ontkomt dit lot vermoedelijk alleen door zijn toevallige afwezigheid. Men bezweert hem echter voorloopig niet terug te keeren, al voelt hij zich ook geheel onschuldig.

Zoo zien wij hem in November 1932 te Parijs terug — voor het laatst.

Sterk verouderd, met zeer beperkt gezichtsvermogen, vertelt hij toch met opgewektheid, naar Madrid te zullen terugkeeren, het ergste schijnt weer voorbij te zijn. En zijn komst is noodig, want alsof dezen mensch thans niets meer bespaard mag blijven, zijn jeugdige neef en opvolger, de bekwame en beminlijke Lluria is plotseling gestorven, hetgeen nieuw verdriet en nieuwe moeilijkheden schept.

Hij gaat en wij vernemen dat zijn gezichtsvermogen slecht blijft en zijn werkkraft daardoor beperkt is.

Toch ontvangen wij in Juni 1933 een uitgebreide en voortreffelijke verhandeling over de progenie in de Europeesche vorstenhuizen, verhandeling waarmede hij zijn intrede doet in de „Academia Nacional de Medicina” en wij hooren tot onze vreugde dat de politieke situatie inmiddels zoo gewijzigd is, dat hij daar een zéér hartelijke ontvangst genoot.

Het reizen blijft hem evenwel verboden, hij ontbreekt zoowel te Edinburgh in 1933 als te Como in Augustus j.l. Wel vertelt men ons daar, dat men in Madrid een huldiging te zijner eere voorbereidt, ter gelegenheid van de opening van het nieuwe Instituut, waarvan hij de schepper is.

Met groote hartelijkheid verklaren alle buitenlanders daaraan deel te willen nemen en juist de laatste weken bereiken ons berichten van vooruitgang en verbetering van gezichtsvermogen; de vrienden verheugden zich in dit herstel en velen hoopten hem bij zijn huldiging in Madrid persoonlijk de hand te komen drukken.

Het heeft niet mogen zijn; met grooten weemoed staan wij in gedachten bij deze baar en gedenken den grooten doode, die een van de eersten en een van de besten is geweest, die een tandarts was van internationale vermaardheid, zooals nimmer een vóór hem; die patriot was en tevens een internationale

figuur bij uitnemendheid; een goed vriend voor zijn vrienden en een inspiratie voor allen die zijn idealen deelden.

De kring van dergelijke persoonlijkheden wordt beangstigend klein: *Godon, Patterson, Brophy, Kirk*, thans *Aguilar*; waar zijn hun opvolgers?

Wij buigen het hoofd, das Lied ist zu Ende; wij zijn dankbaar dat deze vriend in ons midden is geweest en dat wij het voorrecht hebben gehad hem te kennen; wij staren hem na in het bewustzijn dat de herinnering aan zijn krachtige figuur en beminnelijke persoonlijkheid ons niet zal verlaten en wij hopen dat — ter voortzetting van zijn nobelen arbeid — er anderen zullen komen om zijn taak over te nemen, in de wetenschap dat dit de vervulling zou zijn van zijn liefste wensch.

* * *

Uit de Spaansche dagbladen vernemen wij nog dat *Aguilar's* overlijden als een jobstijding door Madrid is gegaan. De groote bibliotheekzaal, die als chapelle ardente was ingericht, bleek te klein om het geweldige aantal bloemstukken te bevatten.

Een telegram van den ex-koning en van verschillende leden van de koninklijke familie getuigde niet alleen van hartelijke deelneming, maar ook van eigen leed om het verlies van den loyalen vriend.

Op de begrafenis werd de koning door een zijner oud-ministers vertegenwoordigd en de baar werd gevolgd door de elite van wetenschap, letteren, kunst en politiek, benevens een ontelbare schare vrienden. Voor de „Academia de Medicina” stonden als laatste hulde aan den grooten voorganger, de studenten opgesteld.

De couranten brengen in uitvoerige artikelen den dank van het land aan een zijner belangrijke figuren, die voor Spanje véél heeft gedaan en internationaal zijn vaderland op zoo uitnemende wijze heeft vertegenwoordigd.

Aan de groeve van den doode blijken politiek en meeningsverschil vergeten en eert men eensgezind den grooten en bekwamen patriot, die voor goed is heengegaan.

Ch. F. L. NORD.